

ГРОДЗЕНСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, ПРАФКОМАЎ, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА
ГРОДЗЕНСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

№ 18 (142)

Аўторак, 19 чэрвеня 1990 года

УНІВЕРСІТЭТ У ГЭТЫЯ ДНІ

У галоўным корпусе універсітэта з'явілася звычайная для гэтай пары таблічка «Прыёмная камісія». У той час, калі студэнты здаюць сваю апошнюю ў гэтым навучальным годзе сесію, абітурыенты яшчэ рыхтуюцца да экзаменаў на права ўвайсці ў сту-

характэрныя моманты!

— У параўнанні з мінулым годам конкурс на завочнае аддзяленне некалькі вырас і з'яўляўся больш роўным па ўсіх спецыяльнасцях. Аднак, нягледзячы на высокі конкурс, на асобныя факультэты не ўдалося

ты засталіся ранейшымі. І ўсё ж змены, хаця і невялікія, ёсць. У прыватнасці, у гэтым годзе дабавіліся дзве ільготы для абітурыентаў. Пазаконкурса прыступленні ва універсітэт ідуць асобы, якія пражываюць у зоне строгага кантролю ў Магілёўскай

НАБІРАЕМ ПАПАЎНЕННЕ

дэнцкую сям'ю.

Што ж, зазірнем і мы ў пакой, дзе размясцілася прыёмная камісія. Нашым гідам тут згадзіўся быць адказны сакратар прыёмнай камісіі Яўген Аляксандравіч Роўба. І першае пытанне да яго:

— Адрэзку кідаецца ў вочы адсутнасць абітурыентаў. Відаць, цяпер у прыёмнай камісіі найбольш спакойны перыяд!

— Безумоўна. Прыём дакументаў на дзённае аддзяленне пачнецца з 25 чэрвеня. На завочным ужо завяршаюцца экзамены, і ў хуткім часе будзе залічэнне на першы курс. Таксама трэба сказаць, што калі на завочнае аддзяленне дакументы прымаўся па 8 спецыяльнасцях і спецыялізацыях, то на дзённае будзе — па 26.

— А чым жа займаюцца члены прыёмнай камісіі сёння?

— Цяпер яны вядуць вельмі сур'ёзную работу па падрыхтоўцы да залічэння юнакоў і дзяўчат на завочнае аддзяленне нашага універсітэта. Вырашаецца лёс людзей, і таму ніякіх памылак быць не можа.

— Магчыма, ужо можна сказаць, якім чынам праходзіць набор на завочнае аддзяленне, вылучыць агульныя, найбольш

ажыццявіць набор поўнасцю. Напрыклад, на спецыяльнасць педагогіка і метадыка пачатковага навучання на 100 свабодных месцаў паступіла 231 заява, а да фінішу прыйшлі толькі 99 чалавек. На фізічны факультэт не дабрана каля 8-9 чалавек. Сярод 44 матэматыкаў экзамены вытрымалі толькі 20. Адсюль выцякае, што ўзровень ведаў юнакоў і дзяўчат, якія паступаюць на завочнае аддзяленне, — невысокі. І калі ў школах на сённяшні дзень добра пастаўлена прафэсарыянтаянная работа, то для працуючай моладзі неабходна пашыраць розныя яе формы. На завочным аддзяленні здаюць экзамены 890 абітурыентаў. Такім чынам, нельга не сказаць аб тым, што нагрузка ў гэтыя дні на выкладчыкаў — максімальная. Дарэчы, хачу выказаць удзячнасць членам экзаменацыйнай камісіі за вялікую работу, жаданне і імкненне знаходзіць аптымальныя рашэнні ў самых розных, бывае, вельмі складаных сітуацыях.

— А ці ёсць адрозненні альбо нейкія асаблівасці ў правілах прыёму студэнтаў у параўнанні з мінулым годам?

— Правілы, асноўныя моман-

ты Гомельскай абласцях, а таксама інваліды першай і другой груп. Калі гаварыць аб прыёме менавіта ў наш універсітэт, то тут значна павялічыўся набор на першы курс. Так, на дзённае аддзяленне будзе прынята 975 чалавек, на завочнае — 425 і на вячэрняе — 25. І другая асаблівасць: павялічылася колькасць спецыяльнасцяў і спецыялізацый па асноўных напрамках. Апошняе дазволіць больш дыферэнцыраваць падыходзіць да падрыхтоўкі кадраў. А гэта, у сваю чаргу, адпавядае запытам народнай асветы і народнай гаспадаркі вобласці.

— І апошняе. Скажыце, хто працуе у прыёмнай камісіі?

— Хачу накіраваць добрыя словы ўдзячнасці ў адрас намесніка адказнага сакратара дацэнта Станіслава Іосіфавіча Жуromскага, асістэнта Вячаслава Аркадзевіча Пронькі, старшага выкладчыка Пятра Лявонавіча Навіцкага. У камісіі 10 чалавек з ліку дапаможнага персанала. Усе яны працуюць дружна і зладжана. Асабліва хачацца б адзначыць Таццяну Сяргееўну Копысаву, Дануту Уладзіміраўну Сафіну і Зою Іванаву Саланевіч.

Інтэр'ю правяла
І. АНІКЕВІЧ.

У СТУДЭНТАЎ — СЕСІЯ

ІХ АПОШНІ

ЭКЗАМЕН

Сесія — гэта заўсёды хваляванне, асабліва для тых, у каго яна апошняя ў студэнцкім жыцці. Але не ўбачыла я ў вачах пяцікурсніц матэматычнага факультэта ні хвалявання, ні нецярпення, напружанага чакання сваёй чаргі. А гэта быў бадай што адзін з самых адказных момантаў іх вучобы ва універсітэце — абарона дыпломных работ. Хутчэй ва ўсім іх выглядзе адчуваўся спакой, ураўнаважанасць, нават упэўненасць. Падумалася, што дзяўчаты добра падрыхтаваліся і таму не хваляюцца.

Мае спадзяванні пацвердзіліся ў час экзамена. Усе студэнткі упэўнены, з веданнем справы абаранялі свае дыпломныя работы, адказвалі на шматлікія пытанні членаў дзяржаўнай камісіі. У выніку ўсе яны атрымалі выдатныя і добрыя адзнакі.

Хацелася б асабліва адзначыць работу Алены Юпатавай. Яе тэма: «Метады матэматыка-статыстычных даследаванняў педагогічнай накіраванасці абітурыентаў». Навуковым кіраўнікі — прафесар С. В. Кандрацьева і дацэнт Ю. М. Вулуікіян, рэцэнзент — дацэнт І. А. Карпюк. Студэнтка праводзіла даследаванне на працягу трох гадоў. Яе работа, адна з трох ва універсітэце, прыме ўдзел ва ўсеагульным конкурсе камп'ютэрных метады па псіхалогіі, што пройдзе ў верасні ў Маскве. А сама Алена атрымала размеркаванне на кафедру псіхалогіі нашага універсітэта. Так што застаецца пажадаць ёй далейшых поспехаў. Трэба адзначыць, што ўсе вы-

пускнікі матфака, што здавалі экзамен 13 чэрвеня, добра падрыхтаваліся ўжо хаця б таму, што над тэмамі сваіх дыпломных работ працавалі некалькі гадоў запар, пачаўшы з курсавых работ яшчэ на другім-трэцім курсах. Выдатныя адзнакі ў той дзень атрымалі таксама Таццяна Гусева і Ірына Ліс. Першая падрыхтавала работу на тэму «Элементы сферычнай геаметрыі і трыганаметрыі (матэрыял для пазакласных заняткаў)», навуковым кіраўнікі — старшы выкладчык А. А. Крушальніцкі, рэцэнзент — В. І. Булгакаў. А Ірына Ліс прапанавала свае вывады па тэме «Прадстаўленне груп рухаў і дыскрэтных функцый Бесселя», кіраўнікі — дацэнт А. В. Разэнблум, рэцэнзент — дацэнт В. І. Булгакаў.

Што вы адчуваеце, калі апошні дзяржаўны экзамен ужо здадзены? — з такім пытаннем я звярнулася да дзяўчат.

— Аблягчэнне, — адказала Юпатава. — Цяпер усё ў мінулым. Увогуле ж, працаваць над дыпломнай работай мне было цікава. Па-першае, таму што тэма звязана з псіхалогіяй, а па-другое, з работай на камп'ютэрах.

Як жа ацэньваюць члены дзяржаўнай камісіі падрыхтаванасць студэнтаў да апошняга выпрабавання?

— Па рознаму, — гаворыць загадчык кафедры матэматычнага аналізу І. П. Мартынаў. — У адных студэнтаў яна лепшая, у іншых — горшая. Але абарона дыпломных работ ідзе лепш, чым здача экзаменаў па спецыяль-

насцях. Адбываецца гэта таму, што студэнты рыхтуюцца два-тры гады, за гэты час лепш ужываюцца ў тэму, набываюць упэўненасць у сабе. І абарона дыпламаў звычайна праходзіць паспяхова.

— Цікавай была тэматыка ў А. Юпатавай, — лічыць загадчык кафедры матэматычнага забеспячэння ГАП, САПР, АСУ А. Д. Бурыкаў, — цяпер у яе ёсць магчымасць прадоўжыць работу на кафедры псіхалогіі.

А чаго не хапае сённяшняму студэнту на погляд выкладчыкаў?

— Агеньчыка, — гаворыць А. Д. Бурыкаў, — такога, каб чалавек гарэў над сваёй работай, умеў паказаць, што тэма яго цікавіць «Так, — дадае загадчык кафедры алгебры, геаметрыі, функцыянальнага аналізу і метадыкі матэматыкі Ю. М. Вулуікіян — і хаця такое імкненне ў студэнтаў ёсць, але не заўсёды яны раўнамерна працуюць і часам губляюць здабытае. «Немалаважна і тое, на думку А. Д. Бурыкава, што студэнты не заўсёды ведаюць, дзе ўсё гэта прымяніць. Тут ёсць над чым падумаць і студэнтам, і выкладчыкам.

На развітанне члены дзяржаўнай камісіі прасілі перадаць ужо, можна сказаць, былым студэнтам матфака, каб яны не спыняліся на ведах, атрыманых ва універсітэце, пастаянна пашыралі і паглыблялі іх, каб не развіталіся з матэматыкай і творча прымянялі веды, набытыя ў ВНУ.

І. БЕРАЗОВІЧ.

Юрый Кантаровіч — студэнт гістарычнага факультэта. Актыўны ўдзел прымае ён у навукова-даследчай рабоце. Адна з тэм, над якой сур'ёзна і плённа працаваў юнак — «Гісторыяграфія другой паловы 80-х гадоў аб савецка-германскіх зносінах у перадаванні гады».

ЮБІЛЕЙ ГУРТКА

СУСТРЭЧА

ПАКАЛЕННЯЎ

У гэтым годзе — трыццаціпяцігоддзе гісторыка-краязнаўчага гуртка, якім на працягу ўсяго часу нязменна кіруе прафесар Якаў Навумавіч Мараш. З гэтай нагоды па ініцыятыве выкладчыкаў і студэнтаў гістарычнага факультэта, а таксама абласных Саветаў таварыства аховы помнікаў і педагогічнага таварыства ва універсітэце адбылася навукова-практычная канферэнцыя.

Канферэнцыя стала спраўднай сустрэчай гурткоўцаў. У гэты дзень на гістарычны факультэт прыехалі і прыйшлі выпускнікі 60-х, 70-х, 80-х, тут былі і студэнты, якія сёння займаюцца ў навуковым гуртку, і госці з іншых факультэтаў, навучальных устаноў, грамадскіх арганізацый і музеяў.

У праграме канферэнцыі было пленарнае пасяджэнне і работа трох секцый. З увагай быў успрыняты даклад на пленарным пасяджэнні былога члена гуртка, кандыдата філасофскіх навук, прарэктара па вучэбнай рабоце ГРДУ С. А. Габрусевіча, з прывітаннямі і віншаваннямі выступілі прадстаўнікі грамадскіх арганізацый і навуковых устаноў.

Але канферэнцыя была задумана перш за ўсё, не як падстава для святкавання і ўспамінаў. Перад яе ўдзельнікамі стаялі канкрэтныя навуковыя і практычныя мэты. Таму напружана і паспяхова працавалі пасля пленарнага пасяджэння тры секцыі: «Даследчая праца выпускнікоў гуртка і яго ўдзельнікаў», «Вопыт арганізацыі гістарычнага краязнаўства ў сярэдніх і вышэйшай школе», «Псіхалагапедагогічныя

асновы дзейнасці студэнцкага навуковага гуртка».

Цікавы абмен вынікамі навуковых даследаванняў, іх абмеркаванне адбыліся на першай з вышэй названых секцый. Вялікую цікаўнасць выклікалі выступленні аспірантаў інстытута гісторыі АН БССР М. В. Курылы, Т. А. Кавалеўскай, загадчыка кафедры грамадскіх навук ІУН дацэнта І. І. Коўкеля.

Справаздача з канферэнцыі была б няпоўнай, калі б не сказаць аб студэнцкіх дакладах. У гурткоўцаў 60-80-х гадоў — як гэта паказала канферэнцыя — ёсць дастойная змена. Сем студэнцкіх дакладаў, уключаныя ў праграму канферэнцыі, адлюстравалі сённяшняе інтарэсы гурткоўцаў, давалі ўяўленні аб праблемах, над якімі тыя працуюць. Гэта і гісторыя населеных пунктаў Гродзеншчыны і наогул Беларусі (даклады У. Канановіча, В. Шумовіч, В. Белазаровіча), і псіхалагічныя асновы пазнавальнай дзейнасці студэнтаў-членаў навуковага гуртка (Дэйкалава С.), гісторыя Брыгіцкага кляштара (Л. Коўкель), школьны музей (Т. Сурага), і падзеі часоў грамадзянскай вайны (Л. Чарнега).

Канферэнцыя прайшла. Але яе вынікі не будуць марнымі. Зараз рыхтуюцца да друку зборнік матэрыялаў канферэнцыі, які выйдзе ў гэтым годзе, застаецца ў памяці свята навукі, свята гісторыі, сустрэча пакаленняў.

С. СІЛЬВЕРСТАВА,
кандыдат гістарычных навук,
член гуртка.

На працягу больш як двух гадоў мы збіраемся разам, каб зноў і зноў трапіць у непаўторны свет паэтычнага слова. Мы — гэта члены гуртка паэзіі, які працуе пад кіраўніцтвам выдатнага чалавека — Алены Васільевы Сокалавай. Кожнае пасяджэнне гуртка мы прысвячаем паэтычнай асобе — мала вядомай, але своеасаблівай і цікавай. Усе мы зацікаўлены ў тым, каб за 5 гадоў вучобы атрымаць як мага больш інфармацыі, каб потым было чым дзяліцца са сваімі вучнямі. У гэтым годзе мы знаёміліся з лёсамі людзей, якія былі рэпрэсаванымі ў 30-я гады.

Гады рэпрэсій, гады забароны, гады застою, не гады — дзесяцігоддзі, — зрабілі сваю справу: у «чорных» папках захавана вялікая колькасць твораў, якія не ўбачылі

вобраз жанчыны? А як велічна крочыць па зямлі прыгажуня Наталля:

Так ідэ, што ветвы зеленеют,
Так ідэ, што соловьи чуеют,
Так ідэ, што облака стоят.
Рысы яго паэзіі рэзкія, бязбожныя і аптымістычныя. Вось яна, «тройка», дзе «коренник, как баня, дышит»:

Стальнымі блещет каблукі,
И белозубый скалит рот,
И харя с красными белками,
Цыганская, от злости ржет.
І далей аб прыпражэнні:
Ресниц декабрьское сиянье
И бабий запах пьяных кож,
Ведро серебряного ржанья —
Подставишь к мордам —
наберешь.

Паступовае, ад страфы да страфы, узростанне хвалявання

«Про меня ж, бедового, спойте вы...»

П. Васільеў

свет. А між тым, гэтыя творы патрабныя і, несумненна, прынеслі б вялікую карысць грамадству, дзяржаве, каб іх своечасова надрукавалі.

Павел Васільеў! Яскравае паэтычнае імя 30-х гадоў, абылганае бясталентнымі літаратарамі, абвешанае рознымі выдумкамі і брыдкімі ярлыкамі...

Сіла, гучнасць паэтычнага голаса яшчэ мала аб чым гаворыць сама па сабе. Бывае, калі надзвычай ціхі, нават меланхалічны галасок зусім не слабы, і нават перабівае голас гучны. Так, у літаратуры павінна быць цесна ад розных жанраў, стыляў і галасоў. Але недазваляльна, калі кароткая памяць крытыка ці чытача, які іншы раз замест таго, каб успомніць і абдумаць, проста забываецца аб чымсьці надзвычайным.

У адносінах да Паўла Васільева такая непамятлівасць мае свае прычыны: тут і сама асоба паэта, які вельмі ж нашумеў пры жыцці і ў літаратуры, яго ранняя гібель.

Але час прайшоў, абставіны прайшлі таксама, вялікая папулярнасць паэта трыццаціх гадоў сібранага Васільева зараз ужо забытая нават яго сучаснікамі, тымі, каму даводзілася з ім сустракацца. Але паэзія яго жыве. Значыць, мае на гэта права. Значыць — гэта сапраўды паэзія.

«Ему дано восстать и победить...»

Калі гавораць: «Паэзія Паўла Васільева», я міжволі трапляю ў свет яго творчасці. Колькі чалавечых галасоў гучыць адразу: тут і казачы говар, сібirsкая і казахская гартанная мова, шумны святочны хмель, дзясочны шапатак, смех і плач!

Пяцьдзесят гадоў жыцця рускага грамадства адлюстравана на старонках яго твораў: ад рэжыму Аляксандра Трэцяга да кастрычніцкага перавароту і ад грамадзянскай вайны да першых пяцігодкаў. Створана мноства характараў.

Калі чытаю створанае П. Васільевым, бачу, як шмат ён працаваў. «Мню я быть мастером, затосковав о трудной работе» — пісаў ён.

Званне «майстар» ён разглядаў, як дасягненне дасканаласці ў мастацтве слова. Ён жыў у нялёгкі час, але дасягнуў жадаемай дасканаласці. У паэта няма ўбогіх твораў, вялых невыразных радкоў, кожны вобраз рэльефны, напісаны дасканала. Ён добра валодае словам, шмат чытае, ведае сусветную гісторыю, літаратуру, вывучыў філасофію.

Аднойчы Васільеў сказаў: «До тридцати лет буду писать стихи, а потом перейду на прозу — навсегда!» Паэт не дажыў да вызначанага ўзроставага рубяжу, ён трагічна загінуў у хуткім часе пасля таго, як яму споўнілася дваццаць сем. З таго часу прайшло паўвека, але паэзія працягвае хваляваць нашы душы. Усё створанае Васільевым — непаўторнае. Змест і форма яго зліваліся, знаходзіліся ў такой цеснай сувязі, што, здавалася, створанае ім існавала даўно, «соединившись химически». Ці не так, калі ён паказвае нам, малое «и дымом и пеплом»

нарэшце пераходзіць у экстазны стан, і ваяк «Вонзая в быстроту копыта, полмира тащит на вожжах!». Не, не ў снег, не ў гразь, не ў зямлю капыты, а ў быстрыню.

Павел Васільеў за кароткі творчы тэрмін стварыў у айчынай літаратуры шматгранны і цудоўны свет сваёй паэзіі. Так ацаніў яго творчасць у 1956 годзе Бырыс Пастэрнак: «В начале тридцатых годов Павел Васильев производил на меня впечатление приблизительно того же порядка, как в свое время, раньше, при первом знакомстве с ними, Есенин и Маяковский. Он был сравним с ними, в особенности с Есениным, творческой выразительностью и силой своего дара и безмерно много обещал, потому что, в отличие от трагической звинченности, внутренне укоротившей жизнь последних, с холодом владел и распоряжался своими бурными задатками. У него было такое яркое, стремительное и счастливое воображение, без которого не бывает большой поэзии и примеров которого в такой мере я уже больше не встречал ни у кого за все истекшие после его смерти годы».

І, калі задумваецца над тым, што ж адрознівае Васільева ад іншых паэтаў, у чым сіла паэзіі Васільева, то, магчыма, адразу і скажаш, што яна... у сіле.

Горкі лёс Паўла Васільева. Пры жыцці ворагі тапталі яго геніяльны дар, затым дамагаліся яго фізічнага знічэння.

Так жа, як прайшла выпрабаванне паэзія Сяргея Ясеніна, і засталася ў народзе, так і творчасць Паўла Васільева застаецца з Расіяй. Яму дано паўстаць і перамагчы. І цяпер ён — паэт. Добры, а галоўнае — розны. З кароткім жыццём і з павучальным творчым лёсам...

У той цяжкі час людзі верылі ў перамогу справядлівасці. Ужо ў далёкім 1925 годзе Пімен Карпаў пісаў:

Нет, не напрасно ты огонь свой плавил,
Поэт — великомученик!
Твою
В застенках замурованную славу
Потомки воскресят в родном краю.

Прайшлі доўгія гады, перш чым быў рэабілітаваны паэт Павел Васільеў. Але акрамя яго яшчэ шмат людзей, якія пакутавалі і чакаюць свайго чаргі. Мы павінны аднавіць гістарычную справядлівасць адносна лёсу многіх паэтаў і пісьменнікаў 20-х і 30-х гадоў, каб зразумець сваю трагедыю, беспрыкладную трагедыю рускай культуры і атрымаць з яе ўрокі для будучага...

У час сесіі збіраемся мы радзей. Але ўсім, у каго з'явіцца жаданне пазнаёміцца з лёсамі цікавых людзей, адпачыць духоўна, абмяняцца сваімі меркаваннямі па пытаннях паэзіі, я запрашаю з наступнага семестра на пасяджэнне нашага гуртка. Прыходзьце, мы будзем вельмі рады. Я ўпэўнена, што не пашкадуецца.

І. ЛІЗНЕВІЧ,

студэнтка фінфака, стараста гуртка.

НА ЗДЫМКУ: на чарговым пасяджэнні клуба аматараў паэзіі.

Вы чулі што-небудзь аб лёсе і паэзіі Ніны Іванаўны Гаген-Торы?

Вось і я ўпершыню даведалася аб ёй на чарговым пасяджэнні нашага паэтычнага клуба. Глядзіш на яе фотаздымак, які змешчаны ў часопісе «Огонек», і дзівішся: як гэта маленькая,

еще ўніз і сякерай павялічвае палонку. Ніхто не рашыўся, а яна працавала з агенчыкам і весела ўсміхалася сваім сяброўкам.

Калыма... Новае заключэнне, новыя допыты. У кабінце — тоўсты, кучаравы і потны маёр. «Гутарка» са зняволенай не атрымалася, і пасыпаліся знява-

ложак толькі на палову твайго цела, дзе нізкія столі і немагчыма падняць галаву, пераносіць сябе ў Афрыку і бачыць: чорныя дзеці, чырванаватая зямля, перасохшыя коп'я.

В ласковым свете
Платановой тени
Черные дети

ПРАСТОРЫ СЁМАГА НЕБА

кволя, з дзвюма касічкамі дзяўчына змагла вытрымаць столькі выпрабаванняў і цяжкасцей?

Выпускніца Пецярбургскага ўніверсітэта, паэтэса (вучаніца Андрэя Белага), вучоны-этнограф (вучаніца Тана-Багаразы і Штэрнберга). Бліскучы, многаабяцуючы пачатак. Блуканні па рускай Поўначы і Паволжжу — экспедыцыі «з клункам». А між блуканнямі — зусім другі свет: Пецярбург — Петраград. Сустрэчы з Андрэем Белым.

Такой была ўверсія. А потым жыццё: шормы і лагеры. Возчык на конях і быках ў розных лагерах і знічэннях. Калымы: Сеймач, Эльген, Мніча... Адзін тэрмін, другі...

Ніна Іванаўна працавала ў «лагернай абслuze «канём». (Некалькі жанчын запрагаліся ў воз дэтам, у сані змой і вазілі бочку з вадой то ў сталовую, то ў бальніцу. Вазілі яны і дровы. Праца цяжкая, а жанчыны былі сталага ўзросту...)

І тут гэта жанчына была на вышыні. Уявіце! Лагер. На вуліцы моцны мароз. Неабходна з калодзежа дастаць вады, а зруб так замёрз, што нават вядро не праходзіць. І што ж рабіць? Ніна Гаген-Торы на вярхоўцы апуска-

жні: «...Палітычная прастытутка!...» А Ніна Іванаўна, выслухаўшы «трохчленку», спакойна сказала: «Гэта бяздарна. Я магу наможа лепш». І загнула са сваёй віртуэзнасцю, вивучанай у лагерах. У маёра сківіца адвісла. Ён служыў спецыяльна для ашаламлення перапалоханай інтэлігенцыі крыкам. Ведаў адно — трэба глушыць. На гэты раз не выйшла: гэту школу Ніна Іванаўна ўжо прайшла.

Пасля смерці Сталіна — рэабілітацыя. Сустрэча з дарослымі ўжо дзесцімі. Родавае гняздо — старая драўляная хата, якая на дзвіа ўчалела на Араніенбаўскім пятакку. І трэцяя эпоха жыцця — трыццаць год усёпалітычнай працы: навуковая праца ў Акадэміі навук і літаратурная творчасць. Навуковая манаграфія, дзесяткі артыкулаў, кнігі аб сваім настаўніку Л. Я. Шэрнбергу, апавяданні, апошні, паэмы, сотні вершаў, успаміны...

Нішто не знявечыла яе душы, не зламала духа. Усмешка на ўсё жыццё. Яна выратоўвала сябе тым, што магла «нырнуць у сябе». Уявіце, вы толькі ўявіце сабе, як чалавек, пасаджаны ў бокс, дзе не хапае паветра, дзе

Склонили колени
На пестрой циновке плетеной...

Акрамя высокага прыкладу чалавечнасці, Ніна Гаген-Торы пакінула нам яшчэ адзін прыклад — выратаванне цераз Слова. Свае назіранні выпактавання, мудрыя — аб прыродзе паэтычнай творчасці — яна выразіла ў чэканнай формуле: «Те, кто разроют свое сознание до пласта ритма и поплывут в нем — не сойдут с ума. Стих, как шаманский бубен, уводит человека в просторы «Седьмого Неба...»

Встав на молитву, стою

и молчу.

Сердце свое я держу, как свечу.

Если зажжется сияющий свет,

Будет мне, будет нежданный ответ.

Бьется в висках обессиленный мозг,

Бельми каплями падает воск.

Это — в истаявшем сердце моем —

Вспыхнула вера нетленным огнем.

Вера ў што?

У тое, што ёсць усёж-такі неба,

гэта неба шчасця і гармоніі, да якога імкнулася і павінна імкнуцца чалавечтва.

Н. СТАНКЕВІЧ,

студэнтка 3 курса філалагічнага факультэта.

УВАГА — КОНКУРС!

ВАШ ШАНС

Свет філалогіі вельмі шырокі і рознабаковы, і кожны, каму блізка гэты свет, можа знайсці ў ім месца для свай асабістай творчасці, дзе яго будучы чаканьні творчы радасці і адкрыцці. Студэнты, якія захапляюцца паэзіяй і мараць звязаць свой лёс з ёй, маюць цудоўную магчымасць паспрабаваць свае сілы ў мастацтве паэтычнага перакладу з замежных моў на родную. Імкнучыся пранікнуць у свет другой мовы і спазнаць іншае паэтычнае светаадчуванне, стараючыся сродкамі роднай мовы адлюстравать найтанчэйшыя нюансы чужой паэтыкі, чалавек пазнае самога сябе, унутрана ўзбагачаецца і ўдасканальвае сваё майстэрства.

У маі гэтага года кафедра

замежных моў універсітэта правяла сярод студэнтаў філалагічнага факультэта конкурс на лепшую перакладу сучасных амерыканскіх паэтаў Дж. Хейнза і Дж. Н. Морыса. У склад журы конкурсу ўваходзілі выкладчыкі кафедры замежных моў Болдак І. А., Вярнігор Г. М., Сарокіна І. В., а таксама асістэнт кафедры беларускай літаратуры Мікуліч М. У., кіраўнік студэнцкага літаратурнага аб'яднання «Наддніманскія галасы».

Пры ацэнцы заслуг перакладаў выкарыстоўваліся наступныя крытэрыі: дакладнасць перадачы лексіка-граматычных і метрычных асаблівасцей арыгінала, адлюстраванне яго вобразнасці і стылю, і, безумоўна, паэтычныя якасці і стыль перакладу.

Пераможцамі конкурсу прыз-

наны: студэнтка другога курса беларускага аддзялення Калпакова Вікторыя і Гуменюк Юры, студэнт першага курса рускапольскага аддзялення.

Найлепшыя пераклады студэнтаў з англійскай мовы на рускую, з якімі вы сёння пазнаёміцеся, адкрыюць для вас невядомыя раней імёны сучасных амерыканскіх паэтаў.

Жадаем параможцам і ўдзельнікам конкурсу, а таксама ўсім, хто будзе выпрабавваць свае сілы ў сферы мастацкага перакладу, вялікіх творчых поспехаў.

І. САРОКІНА, выкладчык кафедры замежных моў.

АД РЕДАКЦЫІ: лепшыя пераклады змешчаны на чацвёртай старонцы гэтага нумара.

Сёння на старонцы — аповяд кандыдата фізіка-матэматычных навук, дацэнта Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэту імя Янкі Купалы Аляксандра Мілінкевіча. Шмат каму з чытачоў даводзілася чытаць ягоныя цікавыя артыкулы з гісторыі краю ў

«Чырвонай змене», «Гродненской правде», у нашай шматтыражнай газеце.

Спадзяёмся, што сённяшняе сустрача са спадаром Мілінкевічам на старонках нашай газеты — не апошняе.

І смех, і грэх

З многіх падзеяў старажытнай гісторыі нашага гораду адна з найбольш значных — атрыманне гарадзенцамі Магдэбургскага права. Гэта было права на незалежнасць, уласны суд, свабодныя заняткі гандлем, права выбіраць свой орган улады — магистрат, ствараць рамесныя цэхі. На Беларусі першымі гарадамі, якім яшчэ кароль Ягайла дараваў Магдэбургскае права, былі Бярэсце (Брэст) у 1390 годзе і Гародня (Гродна) ў 1391 годзе, што сведчыць пра высокі эканамічны і сацыяльна-палітычны ўзровень іхнага развіцця ўжо ў тэя далёкія часы. У 1444 годзе вялікі князь Казімір Ягелончык пацвердзіў, а ў 1496 годзе Аляксандр Ягелончык дапоўніў права Гародні, выдаўшы гораду прывілей на поўнае самакіраванне, дазволіў пабудавать ратушу з гадзіннікам. (яна знаходзілася на месцы Палаца тэкстыльшчыкаў на сённяшняй Савецкай плошчы). Тады гарадзенцы атрымалі і асабісты сцяг, герб і пачатку. Герб выконваў ролю «візітнай карткі» гораду, з 'яўляўся мастацкай квітэсэнцыяй умоваў і традыцыяў існавання, быў сведчаннем гонару і славы. На ім — на блакітным полі шчыта выява «аленя св. Губерта», які пераскаквае праз агароджу.

Чаму ж менавіта аленя св. Губерта абралі нашы прашчурны ў якасці знака — сімвала Гародні? Хто такі святы Губерт? Скульпія радкі летапісаў паведамляюць, што гэта біскуп горада Льежа, які жыў трынаццаць стагоддзяў назад. Ён быў чалавекам добразычлівым, набожным, але меў адну слабасць — быў заўзятым паляўнічым. Аднойчы ён выправіўся ў глухі лес, схавався ў засадае, каб падпігнаваць чарговую ахвяру. Неўзабаве на паляну перад ім выскачыў магутны цудоўны алень. Губерт ніколі дагэтуль не бачыў чагосьці такога — жывёліна была велічана прыгожай. Біскуп з радасці ўзяў свой арбалет, прыцэліўся, але раптам... яго нешта асляпіла! Ён углядзеўся — паміж велізарных рагоў аленя ў промнях узыходзячага сонца ззяў залаты крыж! Губерт не стрэліў. Ён вярнуўся дадому і, як кажа паданне, тры дні і тры ночы думаў, што гэта магло б значыць. І прыйшоў да высновы: усявішні паслаў яму знак. Ён напамінаў біскупу: «Ты, Губерт, і алень — адзінае цэлае — прырода, створаная Мною. І кожны раз, забіваючы нешта жывое, падумай, ці не знішчаш ты частку самога сябе». Пад уражаннем Боскага паслання Губерт назаўсёды ад-

маўляецца ад паляванняў і ўсе свае сілы і сродкі аддае абароне жывёлін. Па сутнасці ён быў першым вядомым нам экалагам на Старым кантыненте.

Сёння можа здацца дзіўным, што гарадзенцы ў XV ст., абіраючы аленя св. Губерта сімвалам свайго горада, клапаціліся аб захаванні наваколля. Не было нітратаў у харчах, забруджаных паветра, атручаных падземных водаў. Што казаць, рэчка Гараднічанка была адной з найбольш рыбных у Літве і Беларусі, і яе крынічнай вадой карыстаўся горад. Але ўжо ў той час людзі выдатна разумелі, што галоўнае багацце Гарадзеншчыны — прырода. Нават крыжакі, калі ішлі ў наш край, рэдка казалі: «Ідзем на Гартэн (Гародню)», — часцей за ўсё мэта паходу вызначалася так: «Ідзем у Пушчу». Сапраўды, вакол Гародні былі бязконцыя адвечныя лясы, глыбокія азёры і рэкі, непраходныя балоты. Ад усёго гэтага сёння мала што засталася — толькі Белавежская пушча зменшылася ў тры разы. У сярэднявеччы ж, дзякуючы цнатліваму наваколлю, багаццелі наша Гародня. Тут ва ўсе часы будавалі свае рэзідэнцыі каралі, вялікія князі, магнаты, тут адбываліся вядомыя ва ўсёй Еўропе паляванні. (Паводле археалагічных раскопак у нашым горадзе косткі дзікіх жывёл складаюць у XIV—XV стст. большую частку, чаго няма ў ніводным іншым горадзе Польшчы, Літвы і Беларусі).

Гарадзенцы XV стагоддзя, выбіраючы сабе ў якасці герба аленя св. Губерта, сцвярджалі святасць прыроды. У хрысціанскім вобразе Хрыста ў выглядзе Аленя з 'явіўся ад паганскага (язычніцкага) міфалагічнага культу Сонца (алень-Сонца). Крыж у язычнікаў увасабляў — Сонца, і таму невыпадковае яго з 'яўленне ў рагах аленя.

У канцы XVIII ст. пасля падзе-

лу Рэчы Паспалітай Гародня ўвайшла ў склад Расійскай імперыі. Многае было зроблена новымі ўладамі, каб знішчыць гістарычную самасвядомасць нашага народу. Маркотным быў і лёс старажытных гарадскіх гербаў, што нагадвалі пра самастойнасць і свабодалюбовства. У Гародні яго замянілі на «Зверя зубра». У падручніках па гісторыі, даведчанай літаратуры амаль не гаварылася пра шырокае распаўсюджанне на Беларусі Магдэбургскага права, скасаванага Кацярынай II, якое было тут нават больш дэмакратычным, чым у Заходняй Еўропе. Напрыклад, у «Малой Советской Энциклопедии» (Масква, 1959) у артыкуле «Магдэбургское право» напісана, што яго дзейнічала акрамя Прусіі «в Польше, Литве, Чехии, Силезии». А між тым на тэрыторыі толькі Гродзеншчыны гэтым правам на самакіраванне валодалі Гродна, Ваўкавыск, Навагрудак, Слонім, Мір, Ліда, Любча, Астрына, Зэльва, Крэва, Ашмяны, Азёры, Масты, Скідаль, Радунь, Геранёны, Ліпнішкі, Прывалка, Цырын, Жыровічы, Воўпа!

Нажаль, нялёгка даецца нам навука праўды. Дзесяцігоддзі палітыкі нацыянальнага нігілізму і знявагі да сваёй буйнай гістарычнай спадчыны дэфармавалі нашы погляды на тое, чым трэба ганарыцца, а чаго саромецца. Адзін з апошніх прыкладаў «сучаснага мыслення» — конкурс на стварэнне герба Гродна, абвешчаны гарвыканкам у 1987 годзе. Жаданне «асовременить» (!?) гарадскую геральдыку, якая налічвае ў нас 500 (!) гадоў, вытрымана ў лепшых традыцыях «застойных» часоў. У выніку «широкого общественного обсуждения» нам ласкава дазволілі карыстацца старажытным гербам з выявай аленя св. Губерта, але... крыж з ягоных рагоў прапаў, замест яго з 'явілася «красная звезда», блакітнае поле шчыта замененае на чырвона-зялёнае (што супярэчыць асноўным правілам геральдыкі, якія забараняюць спалучаць гэтыя колеры). Разам з золатам крыжа адышлі святасць, багацце, сіла, вернасць, якія ён увасабляў, а разам з блакітным колерам зніклі сімвалы вечнасці і прыгажосці...

Пройдзе час, і з 'вяцца, безумоўна, на зямлі гарадзенскай новай пакаленні, здаровыя маральна і духоўна. Цікава, ці яны будуць смяцца з нас, ці шкадаваць?

Аляксандр МІЛІНКЕВІЧ.

Рэцэнзія

У навуковай серыі «Нашыя слаўныя землякі», якую выпускае беларускае акадэмічнае выдавецтва «Навука і тэхніка», выйшла з друку кніга беларускага даследчыка гісторыі медыцыны феадалнай эпохі Валянціна Пятровіча Грыцкевіча. Яна прысвечана жыццю і дзейнасці слаўнай дачкі беларускага народа, якая нарадзілася на Навагрудчыне, — Саламеі — Рэгіны Русец-

важныя крыніцы па гісторыі і географіі розных краін, а таксама гісторыі медыцыны сярэдніх стагоддзяў.

Дзёнік Саламеі Русецкай разлічаны не толькі на заможных людзей, але і на беднякоў, як аб гэтым сведчыць яго аўтар.

Работа В. П. Грыцкевіча складаецца з 10-ці параграфуў, у якіх аўтар асвятляе жыццё лякаркі

ЛЯКАРКА З НАВАГРУДЧЫНЫ

кай. На аснове шырокага выкарыстання розных крыніц, і ў першую чаргу дзёніка Саламеі Русецкай, аўтар кнігі ў зямальнай і цікавай форме апавядае аб навагрудскай лякарцы, якая пражыла нялёгкае, але незвычайнае жыццё, падобнае да прыгоднікага рамана. Справа ў тым, што Саламея жыла ў многіх краінах Еўропы і Азіі, была ў шматлікіх рызыккоўных вандраваннях, працавала ў Турцыі, Аўстрыі, Германіі, Расіі, Малдавіі і іншых месцах, прыносячы людзям карысць, тым самым аблягчаючы пакуты ад розных хвароб, галоўным чынам — хвароб вачэй. Дзёнік Русецкай, нягледзячы на яго недахопы, прадстаўляе сабой вялікі інтарэс. Ён адрозніваецца сапраўднай шчырасцю, багаццем фактаў і падрабязнасцей. Мемуары Саламеі расказваюць аб жыцці і мораву, аб узроўні медыцыны XVIII ст. Яны напісаны на польскай мове, аднак насычаны беларусізмамі. Звесткі, аб якіх паведамляе беларуская лякарка, вылучаюцца дакладнасцю фактаў, таму яны могуць быць выкарыстаны як

ў сталіцы Асманскай імперыі на службе ў султана, падарожжа ў Пецярбург і службу ў рускай імператрыцы Ганны Іванавны, прыгоды на Украіне, жыццё ў Вене, іншых краінах і буйных гарадах.

Як бачна з кнігі В. П. Грыцкевіча, незвычайным быў лёс беларускай лякаркі — смелай і знаходлівай, мужнай і мэтанакіраванай.

Трэба адзначыць добрае тапаграфічнае афармленне кнігі. У ёй шмат арыгінальных ілюстрацый. Акрамя партрэта Русецкай, яна мае тытульны ліст запісак Саламеі (Стамбул, 1760), здымкі знешняга віду, панарамы слаўных мясцін шэрагу гарадоў, у якіх пражывала ці каторыя наведвала геранія (Стамбул, Пецярбург, Рыга, Вільнюс, Рэвель, Нарва і інш.).

Праца В. П. Грыцкевіча чытаецца з вялікай цікавасцю. Яе з поспехам выкарыстоўваюць краязнаўцы Прынёманскага краю, настаўнікі школ, выкладчыкі і студэнты ВНУ. З 'яўленне падобнай кнігі, якая спалучае глыбокі даследчы падыход з зямальнасцю выказвання, трэба вітаць.

Я. МАРША.

НАМ ПІШУЦЬ ЧАКАЮЦЬ ДАРОГІ ДАЛЬНІЯ...

Якая самая шчаслівая пара ў нашым жыцці? Не трэба доўга і думаць — вядома, студэнцтва... Ад дзесяці да дзесяці жывуць студэнты весела!

Лета, бадай што, самая цікавая часіна для юнакоў і дзяўчат: тут можна па-сапраўднаму праявіць свае таленты і магчымасці ў будаўнічых атрадах, піянерскіх лагерах.

Шкада толькі, што бягуць гэтыя гады так непрыкметна, так непажадана хутка. Зараз мы закончым 3-ці курс (калі толькі закончым), наперадзе — жыццё ў піянерскім лагерах. Што там нас чакае, яшчэ невядома, але ўяўленне ўжо ёсць. З 'явілася яно нядаўна, у час студэнцкіх збораў. Аб іх мне і хочацца зараз расказаць у выглядзе невядомых замалёвак. Маладыя звонкія галасы, вырываючыся з вакон аўтобусаў, запалняюць прастор ад Гродна да Азёр. Песня мацнее з кожным гукам, прыемнай асалядой аддаецца ў сэрцы. Вырваўшыся ад заняткаў на тры дні, можна і павесяліцца. Зараз мы размесцімся, адчуем сябе ў ролі піянераў. Чамусьці нават прыемна апынуцца ў тым залатым дзіцячым ўросце, калі на сці, можа і не з вялікаю ахвотаю, чырвоны гальштук, калі новы дзень адкрываў перад табою нязведаныя тайнікі жыцця, калі ты хутэй хацеў стаць дарослым і незалежным.

З дзяцінствам заўсёды шкада развітацца, таму што не прыйдзе яно, як ты не кліч, пакінула нас, нібы маленькая знічка растварылася ў блакіце.

Роўна праз месяц мы самі будзем выхоўваць гэтых хлапчукоў і дзяўчат. Некаторыя з нас будуць працаваць тут жа, у Азёрах. Мясціна сапраўды прыгожая. У баку ад гарадскога шуму, сярод прыгажунь бярозак, стромкіх сасонак і елак надзвычай цудоўна. Тут жа побач — сіняе азярцо. Але вось каб яшчэ надвор'е было спрыяльнае

як ёсць натхненне і жаданне штосьці рабіць — сумна не будзе.

Наогул, студэнты нашы — народ таленавіты. Не хочацца крыўдзіць ні адзін факультэт, але беларускія філолагі паказалі сябе на такім высокім ўзроўні, многія зусім не спадзваліся, што такое можа быць. А чаму не спадзваліся? Калі гаварыць адкрыта, дык філолагам дастаецца нямаля, «б'юць іх», які кажуць, не па заслугах. Прыехалі ў Азёры — памышканне выдзелілі тае, дзе рамонт не закончаны, ад клею дыхнуць немагчыма. Але як у народзе кажуць: «Беларусы такая нацыя, што не страшна ім нікая радзіна». Вініць тут, вядома, нікога асабліва нельга: ні майстроў, ні кіраўніцтва. Папершае, і ў тых, і ў другіх спраў вельмі многа, па-другое, гэта ўжо ўсё прайшло, а мы — аптымісты. Проста у нас заўжды так атрымліваецца, што задумваемся мы над любой справай у самы апошні момант і пачынаем працаваць з энергіяй, на якую толькі здольны. А зрабіць ўсё адразу немагчыма.

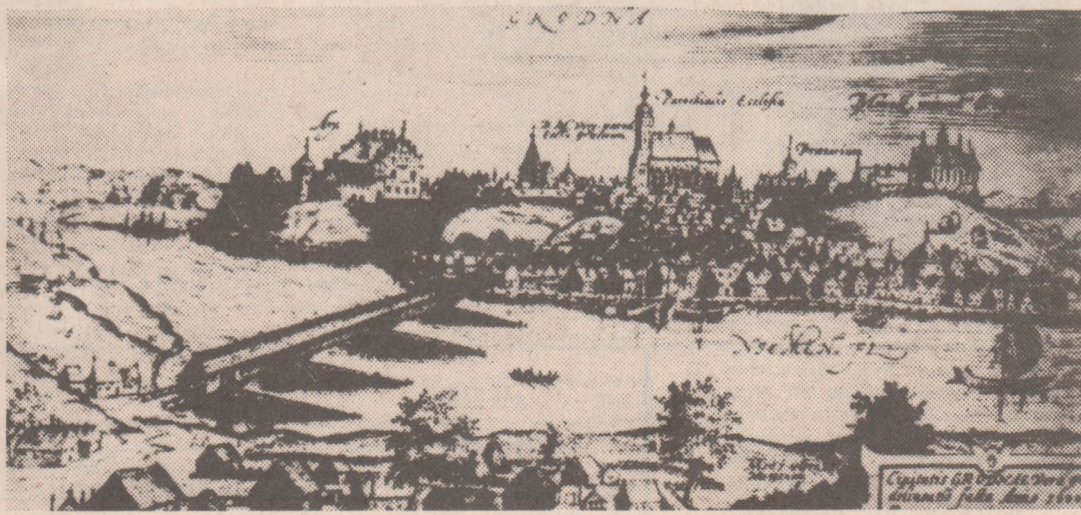
Нашы метадысты і важатыя імкнуліся перадаць нам, наколькі можна, свой шматгадовы вопыт. Усё, безумоўна, за тры дні засвоіць немагчыма, але шмат чаго карыснага зможам мы прымяніць у сваёй далейшай рабоце.

Тут, у лагерах, гэтыя тры дні, нават няпоўныя, прабеглі так хутка. Апынуліся зноў у крузе штодзённых спраў, штосьці навывае сум, міжволі пльвучы ўспаміны: мастацкая самадзейнасць, потым пераходзім ад адной вучэбнай станцыі да другой, а вось вучымся знаходзіць выйсце з розных жыццёвых абставін пры рабоце з дзецьмі. У кожнага ёсць свае меркаванні, але метадычныя парады могуць даць добры арыенцір на будучае.

І так: чакаюць нас дарогі дальнія, нялёгія.

З кастрам піянерскімі, з няспынным крыкам-гоманам Дзіцячых галасоў.

АЛЕНА ПЯШКО

Увесь свет ахоплены эпідэміяй новай інфекцыйнай хваробы, якая называецца сіндромам набытага імунадзефіцыта (СНІД). Узбуджальнік СНІД — вірус імунадзефіцыта чалавека (ВІЧ).
На 31.12.89 зарэгістравана 203599 хворых і 150 мільёнаў носьбітаў віруса СНІД у 152 краінах свету. У СССР па стану на 01.03.90 зарэгістравана 28 хворых (з іх 17 дзяцей) і звыш 450 вірусаносьбітаў, якія прадстаўляюць патэнцыяльную небяспеку распаўсюджвання інфекцыі. Ва ўмовах дзефіцыта аднаразавых шпрыцоў, сістэм пералівання крыві і прэзерватываў становішча можа стаць яшчэ больш складаным. Таму мы яшчэ раз звяртаем увагу моладзі да гэтай праблемы.

ИНФАРМАЦИЯ

Дзеці і СНІД

Сумесная дэкларацыя Міжнароднай федэрацыі прафсаюзаў работнікаў асветы, Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, Міжнароднай арганізацыі працы і ЮНЭСКА.

АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЗЖЭННІ

Сіндром набытага імунадзефіцыту (СНІД) паставіў перад чалавечтвам шмат складаных праблем: сацыяльных, эканамічных, палітычных, прававых, культурных, этнічных.

Большую частку насельніцтва ўсіх краін свету складаюць дзеці ва ўзросце ад пяці да васьмнаццаці гадоў. Веды, якія яны атрымліваюць у школе, з'яўляюцца для іх асноўнапалагаючымі. Таму неабходны дзейсны ўдзел педагогаў і выхавацеляў у распрацоўцы вучэбных праграм, звязаных з папярэджаннем СНІДа і іншых захворванняў, якія перадаюцца палавым шляхам. Патрэбны сумесныя намаганні выкладчыкаў, медыцынскіх работнікаў, сродкаў масавай інфармацыі, прадстаўнікоў гумані-

тарных і грамадскіх навук у гэтым напрамку — толькі тады магчыма захворвання істотна паменшыцца. Неабходна таксама, каб людзі, інфіцыраваныя вірусам СНІДа, маглі б жыць і працаваць разам са здаровымі грамадзянамі.

ПАЛІТЫЧНЫЯ ПРЫНЦЫПЫ

Людзі, якія хварэюць СНІДам, маюць права на сацыяльную абароненасць і не павінны падвяргацца ніякай дыскрымінацыі. Дзеці і настаўнікі, заражаныя вірусам, але не маючыя прызнакаў захворвання, могуць бесперашкодна прадаўжаць вучыцца і працаваць там, дзе лічаць патрэбным. Сістэма адукацыі павінна прадаставіць ім магчымасць жыць і працаваць у нармальным чалавечым калектыве.

Спецыяльныя праграмы і курсы, якія павінны пашырыць веды вучняў па пытаннях, звязаных са СНІДам, неабходна ўвесці ва ўсіх вучэбных установах. Так як падлеткі часта ўступаюць у раннія палавыя сувязі, то ў праграму

Дарагія сябры, са сродкаў масавай інфармацыі вам вядома, што свет перажывае адну з трагедый сучаснай гісторыі чалавечтва — пандэмію захворвання сіндромам набытага імунадзефіцыта (СНІД).

У многіх развітых і равіваючыхся краінах эпідэмія набыла характар нацыянальнага бедства, падрывае эканамічную і сацыяльную стабільнасць грамадства. Нягледзячы на значныя намаганні вучоных і матэрыяльныя выдаткі міжнародных арганізацый, атрыманне належнай і бяспечнай вакцыны для прафілактыкі і эфектыўных сродкаў лячэння кажаецца не раней канца дзесяцігоддзя. У гэтай сувязі галоўным сродкам барацьбы са СНІДам і яго прафілактыкі з'яўляецца змяненне паводзінскіх матываў чалавека.

Што ж пабуджае звярнуцца непасрэдна да вас, вашых пацужцяў і розуму? Тое, што менавіта ад моладзі ў рашаючай

павінна ўключыцца інфармацыя і пра магчымыя наступствы неабдуманых учынкаў.

Актыўная і дзейная палітыка, накіраваная на прадухіленне захворвання СНІДам, павінна весціся ва ўсіх краінах.

САСТАЎНЫЯ ЭЛЕМЕНТЫ ПАЛІТЫКІ

Людзі, што паступаюць на работу ў школу, не павінны падвяргацца абавязковай праверцы на СНІД. Там, дзе такая праверка неабходна, яе вынік

ЗВАРОТ да савецкай моладзі

ступені залежыць поспех або няпоспех барацьбы са СНІДам. Яна больш, чым нехта іншы, схільна да небяспечных для здароўя формаў паводзін, але часцяком ведае менш іншых аб пагрозе заражэння. Выпадковыя палавыя сувязі, бяскрыўдныя, на першы погляд, «любоўныя гульні» са зменаю партнёраў, групавыя ўнутрывенныя ўвядзенні наркатыкаў прыводзяць да заражэння вірусам СНІД.

Што нясе гэта «чума 20 стагоддзя» моладзі і апасродкавана ўсім грамадствам? Па-першае, заражаныя вірусам СНІД застаюцца інфіцыраванымі усё жыццё, няшчасны павяргае ў свае пакуты родных, блізкіх і сяброў, становіцца, ў пэўнай ступені, ізгоем грамадства. Па-другое, заражаныя вірусам СНІД — пагроза святому абавязку мацярынства. Ад заражанай маці, як правіла, нараджаецца заражанае дзіця. Узнікае распуснае кола, якое ўтойвае ў сабе небяспеку будучага пакалення. Па-трэцяе, СНІД згу-

бна скажацца на стане і цяперашняга грамадства, яго сацыяльна-эканамічным развіцці, бо грамадства пазбаўляецца найбольш працаздольных членаў.

Улічваючы гэта, мы не можам даць СНІДу адтэрміноўкі і не павінны выпускаць усіх магчымасцей прафілактыкі. Тут не згушчаюцца фарбы, не крывадушнічаюць і не ханжаствуюць. Сусветная арганізацыя аховы здароўя назвала сітуацыю са СНІДам «надзвычайным становішчам у свеце», сёння больш 200 тысяч хворых і 150 мільёнаў носьбітаў віруса СНІД асуджаны.

Знайшоў свае ахвяры бязлітасны вірус і сярод нашых сучаснікаў. Смерць хворых і вірусаносьбітаў — першы сумны вынік нашай агульнай бестурботнасці.

Задумайцеся над гэтым, сябры...

Камітэт па барацьбе са СНІДам пры Міністэрстве аховы здароўя СССР.

павінен заставацца ў тайне;

— настаўнікі і дзеці не абавязаны інфармаваць адміністрацыю аб тым, што яны хварэюць СНІДам;

— выкладчыкі і дзеці, заражаныя вірусам, не павінны адчуваць ніякай дыскрымінацыі з боку калег, прафсаюза, адміністрацыі, вучняў і іх бацькоў;

— захворванне СНІДам не накладвае ніякіх абмежаванняў на работу настаўнікаў і заняткі вучняў, калі яны могуць паўнацэнна працаваць;

— выкладчыкі, якія вядуць заняткі, звязаныя з прафілактыкай СНІДа, павінны быць абаронены ад нейкага пакарання з боку адміністрацыі.

Праблема СНІДа актуальная сёння для ўсяго чалавечтва. Сумесныя намаганні ўсіх працаўнікоў асветы павінны стаць яшчэ адным крокам, набліжаючым нас да яе вырашэння.

Падборку падрыхтавала Е. ФІЛІПАВА.

Спыніся, імгненне...

УВАГА: КОНКУРС ЛЕПШЫЯ ПЕРАКЛАДЫ ЧАСЫ, КОТОРЫЕ ВЫ ПРОВОДИТЕ...

Дж. Н. МОРРИС

Порой до утра без сна и покоя
Одни вы проводите эти часы.
И смотрите часто на чудо земное —
На свет, на движенье его полосы.
Свет падает в ночь, её пробивая,
Свету вазы, встревоженной гулом трамвая.
От тёмной вазы как падает свет!
И постепенно всё освещает:
То стену, то дверь, а то потолок,
Разум, сознание в вихре мешая.
Кто сможет сменить этот вечный поток?

Перавод БАГДАНОВІЧ ІННЫ.

Джон ХЕЙПЗ

ПРЕДЧУВСТВИЕ

Что-то безмерное и одинокое
Делит всю землю по вечерам.
Я наблюдал девять лет за потоками,
Стоя в проёме глазами к дверям.
Словно в каком-то неясном видении,
Будто фигуры заснувших людей,
Лица закрыл, подошли на мгновение...
Дальше проходят, как стая теней.
Железо и путь им — отягощенные,
Звука не слышно, лишь ветер взлетел,
Пересекая дороги стремления,
Рвы пылью заполнив, похожей на мел.
День начинает своё путешествие,
Двери закрыл, через девять мостов.
Каждый из них, друг другу предшествовая,
Рушится, точно на веки веков.

Перавод ЮРЫЯ ГУМЕНЮКА.

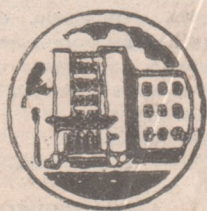
Джон ХЕЙПЗ

ВЕРНУТЬСЯ НАЗАД

Головы свои склоняет
Травяной народ под ветром,
Ты среди них стоишь так смог бы,
Так же голову склоняешь?
Скажешь: «Да...и нет...возможно...»
И посмотришь внутрь себя.
Лица тёмные от пыли
Поднимая, ждешь дождя?!
Терпеливый и покойный
Травяной народ стоит
Так весь год.
А ты так сможешь?
Сможешь просто быть среди них?
Быть среди них...Что это значит?
Это значит принимать
Только лишь простые мысли,
Дружелюбием дышать.
Ну и просто — не бояться.
Вот что значит быть среди них.

Перавод ВІКТОРЫ! КАЛПАКОВАЙ.

Фота У. САРОКІНА.

Наш адрас:
230023, г. Гродна,
вул. Ажэшка, 22, пакой 404,
тэл. 44-80-70

Газета выходзіць
штотыднёва

Гродзенская абласная
ўзбуйненая друкарня
вул. Паліграфістаў, 4.

ДИ 02184

Зак.4965
Тыраж 2000 экз.

Рэдактар
Л. С. ЗАСЕЛЬСКАЯ.